

Eserlerinden müzik geçen yazar

Dünya edebiyatına yön veren yazarlardan ve Fransa'nın en önemli entelektüellerinden olan Proust'un müzisyenlik ve müzik eleştirmenliği yönünü, Mehmet Rifat'ın kaleme aldığı 'Ruhların İletişimi'nde keşfedeceksiniz.

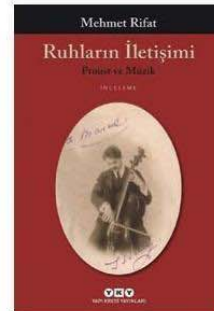
HAKAN BORA

Marcel Proust'u nasıl bilirsiniz? Romancı ve edebiyat eleştirmeni? 1800'lerin sonunda Fransa'yı kasıp kavuran Dreyfus olayını, ülke tarihindeki "kara bir leke" diye tanımlayıp muhalif kimliğiyle öne çıkan bir aydın? Dünya edebiyatına yön veren yazarlardan ve Fransa'nın en önemli entelektüellerinden olan Proust'un bir özelliği daha var: Müzisyenliği ve müzik eleştirmenliği. 'Kayıp Zamanın İzinde' isimli kült eserinin baş karakteri Vinteuil, bu konuda epey ipucu veriyor. Dahası, Proust'un besteciler hakkındaki yayın ve notları hayli değerli bir arşiv.

Mehmet Rifat, "Ruhlar arasında mevcut olabilecek iletişimin yegâne örneği müzik mi diye düşünüyordum" diyen Proust'un bu alandaki bilgisini, üretimini ve yapıtlarındaki edebiyat-müzik birlikteliğini anlattığı 'Ruhların İletişimi'yle çıktı okurların karşısına. Rifat, Proust'un müziğe ilgisinin birdenbire ortaya çıkmadığını, ailesinin bu alanla haşır neşir olduğunu, yazarın ilk müzik bilgilerini o dönemde edindiğini belirtiyor.

Paris'teki temsilleri izleyen, bestecilerle iletişim kuran ve müzik üzerine düşünmeye başlayan Proust, Alman filozofların müziğe dair görüşlerinden etkilenip eleştiriler yazarken, yazarın eserlerine müzik sızıyor. 'Kayıp Zamanın İzinde' başta olmak üzere, Proust'un hemen her kitabında böyle tatlar var. Proust, edebiyat kadar müziğin de insan yüreğinin sesi soluğu olduğunu düşünürken; yazarın zamanı aşan metinlerini değerli kılan şeylerden birinin bu olduğunu anımsatıyor Rifat.

Rifat'ın dikkat çektiği bir diğer nokta, Proust'un 'iyi' müziğe hayran olurken 'kötü' müziği değersizleştirmekten ısrarla kaçınması. Proust'un en önemli karakterlerinden besteci Vinteuil, yazarın müziği nasıl duyup algıladığını ve hayatındaki yerini de yansıtıyor. Rifat'a göre "iyi müziğin örneklerini" sunan Vinteuil, kimi araştırmacıların ifadesiyle eklektik bir besteci kimilerinin deyişiyle anıları canlandıran biri. Rifat'ın ortaya koyduklarından biri, Proust'un edebi üretimlerinin yanında müzik eleştirileri yazması. İlham aldığı veya beğenmediği bestecilerin yanı sıra çeşitli filozoflar ona bu yolda eşlik ediyor. Müziği sanatlar içinde ve hayatta tepeye yerleştiren Proust, hem bu alana dair eleştiriler kaleme alıyor hem de yarattığı karakterlere yüklediği bilgi ve görgüyle cehaleti yeriyor. Rifat'a göre 'duyguların taklidi' de denebilecek müzik, Proust için insanı açmazlarından kurtaran bir etkinlik; yazarın yapıtlarının da vazgeçilmezi. 'Ruhların İletişimi'nin ana izleğini de bu oluşturuyor. Kısacası Rifat kitabında, müziğin ve bestecilerin nüfuz ettiği bir yazar olarak betimliyor Proust'u.

RUHLARIN İLETİŞİMİ
PROUST
VE MÜZİK
Mehmet Rifat
Yapı Kredi Yayınları
156 sayfa, 14 TL.